

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

**Методика викладання
географічних дисциплін у вищій школі**

Вид дисципліни (за компонентом ОП): обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Гідрологія

Спеціальність: 103 «Науки про Землю»

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробники: Паланичко Ольга Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України та регіоналістики

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=2099&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=2099&commands[1594]=item)

Контактний тел. (050) 207-04-24; (097) 805-65-17

E-mail: o.palanychko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2721>.

Консультації Онлайн-консультації: понеділок з 13 до 14 год
Очні консультації: четвер з 14.40 год до 16 год

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Вивчення педагогіки та методики викладання у вищих закладах освіти є важливою умовою формування загальної та педагогічної культури магістрів як фахівців вищого кваліфікаційного рівня, які в майбутньому поповнять склад науковців та викладацький корпус закладів вищої освіти. Дана дисципліна має ознайомити магістрів з методологічними, психолого-педагогічними та методичними основами організації навчального процесу у вищій школі.

2. Мета навчальної дисципліни: отримати базові знання структури вищої освіти в Україні у її порівнянні з національними системами вищої освіти у країнах Європи та основними принципами організації навчально-наукового процесу, основних нормативів діяльності закладів вищої освіти, структури і змісту галузевих стандартів вищої освіти України, навчальних планів освітніх рівнів, загальних питань методики проведення різних видів аудиторних навчальних занять, організації позааудиторної навчальної діяльності студентів, здійснення поточного та підсумкового контролю знань студентів, підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів з фахових дисциплін.

3. Пререквізити. Вивчення «Методики викладання географічних дисциплін у вищій школі» є першим етапом в організації навчально-виховної роботи студентів у закладах вищої освіти.

4. Результати навчання

У процесі вивчення курсу студент повинен:

Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю. - ПРН 2.

Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі. - ПРН 3.

Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами. - ПРН 12.

Загальних:

ЗК 01. Здатність до адаптації і дії в новій ситуації.

ЗК 05. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- педагогічні, нормативно-правові засади методики викладання навчальних дисциплін;
- сутність та особливості процесу навчання у закладах вищої освіти, зміст вищої освіти, принципи, методи, форми організації навчального процесу, способи перевірки й оцінки знань та умінь студентів;
- основи навчально-методичної діяльності викладача ЗВО.

вміти:

- моделювати навчального процесу у межах викладання конкретної навчальної дисципліни;
- добирати і компонувати зміст інформації, яка подається студентам;
- проектувати діяльності студентів;
- організовувати різні види діяльності студентів;
- встановлювати педагогічно доцільні стосунки з суб'єктами навчального процесу;
- вести науково-методичну роботу, дослідно-експериментальні форми педагогічної діяльності;
- системний аналіз педагогічних явищ;
- постійно підвищувати свою педагогічну культуру; використовувати досягнення педагогічної науки і практики у власній діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	5,0	150	30	30			90		іспит

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. <i>Загальні засади методики викладання географічних дисциплін у вищій школі. Система вищої освіти України</i>					
Тема 1. Методика викладання географічних дисциплін в системі педагогічних наук.	7	2	2			1
Тема 2. Структура системи вищої освіти в Україні та її правове регулювання.	13	4	4			9
Тема 3. Заклади вищої освіти.	13	2	2			9
Тема 4. Загальні положення організації навчально-виховного процесу у ЗВО.	13	2	2			9
Тема 5. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача ЗВО.	13	2	2			9
Тема 6. Студент як об'єкт-суб'єкт навчально-виховного процесу.	15	2	2			9
Разом за ЗМ1	74	14	14			46
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. <i>Дидактико-методичні основи навчального процесу у ЗВО.</i>					
Тема 1. Загально-дидактичні і конкретно-методичні аспекти взаємозв'язку дидактики та предметних методик.	12	4	4			9
Тема 2. Основні форми організації навчання у ЗВО.	14	2	4			9
Тема 3. Методика підготовки і проведення семінарського заняття.	12	2	2			9
Тема 4. Методичні основи підготовки і проведення індивідуальних навчальних занять та позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності студентів.	14	4	4			9
Тема 5. Методика контролю навчальної діяльності студентів.	12	2	2			8
Тема 6. Методичні основи підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.	12	2				
Разом за ЗМ 2	76	16	16			44
Усього годин	150	30	30			90

5.3. Самостійна робота

Змістовий модуль 1. Загальні засади методики викладання географічних дисциплін у вищій школі. Система вищої освіти України.

1. Охарактеризувати систему вищої освіти країни світу (на вибір)
2. Вища освіта ХХІ століття очима студентів.
3. Вища освіта України: проблеми та перспективи.
4. Сучасні проблеми вищої освіти та шляхи їх вирішення.
5. Проблеми оновлення змісту освіти у вищій школі України.
6. Нормативно-правові засади вищої освіти в Україні та методики викладання дисциплін за фахом.
7. Реалізація принципів навчання у вищій школі з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.
8. Методичні основи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
9. Індивідуальність викладача і педагогічні технології.
10. Методичні основи завоювання уваги студентів в навчальному процесі.
11. Дидактична адаптація студентів-першокурсників: методичний аспект.
12. Методичні основи формування критичного стилю мислення студентів.

Змістовий модуль 2. Дидактико-методичні основи навчального процесу у ЗВО.

1. Методи навчання як складова предмета методики викладання навчальної дисципліни за фахом.
2. Виховна функція методів навчання студентів ЗВО.
3. Урахування профілю підготовки фахівців у різних формах контролю знань студентів.
4. Методичні основи реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні студентів ЗВО.
5. Інтерактивні методи навчання у професійній підготовці фахівців.
6. Сучасна академічна лекція та її роль у навчальному процесі у вищій школі.
7. Оцінка якості академічної лекції: основні складові.
8. Сучасні проблеми лекційного викладання.
9. Техніка читання лекцій: основні складові.
10. Семінарське заняття в активній формі: особливості проведення.
11. Структура та вимоги до практичних занять у вищій школі.
12. Структура лабораторного заняття.
13. Педагогічне спілкування на лекції, його особливості.
14. Характеристика технологій навчання в межах предметної методики (за фахом).
15. Методика проведення ділових ігор в навчальному процесі вищої школи.
16. Методичні основи формування у студентів потреби в самоосвіті.
17. Методичні вимоги щодо використання засобів наочності у навчальному процесі.
18. Методичні вимоги до формування у студентів умінь і навичок роботи з науковою книгою.
19. Сучасні технології та методи навчання у вищій школі.

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання під час вивчення курсу виступають:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- дослідницько-творчі проекти;
- есе;
- розрахунково-графічні роботи;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, самостійної роботи у формі усного та письмового (термінологічний диктант, тестування, есе, творча робота, практична робота) опитування аудиторії. Метою поточного контролю є перевірка рівня засвоєних знань та підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру у формі іспиту з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

1. Предмет і завдання навчальної дисципліни. Місце дисципліни у освітньо-професійній програмі підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр".
2. Структура навчальної дисципліни. Навчально-методичне і інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.
3. Порядок організації навчального процесу і контролю знань студентів з дисципліни за кредитно-модульною системою.
4. Структура системи вищої освіти в Україні.
5. Сучасна система вищої освіти в Україні та її особливості.
6. Державна політика в галузі вищої освіти та концептуальні напрями її розвитку.
7. Структура вищої освіти. Освітні рівні.
8. Освітньо-кваліфікаційні рівні.
9. Документи про вищу освіту.
10. Болонський освітній процес, його суть та історія розвитку.
11. Основні принципи Болонського процесу.
12. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.
13. Європейська кредитно-трансферна система (ECTS).
14. Інтеграція України в європейський освітній простір.
15. Правове регулювання вищої освіти в Україні.
16. Закон України "Про вищу освіту".
17. "Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах" та інші нормативні акти, що регулюють діяльність вищих навчальних закладів.
18. Система стандартів вищої освіти в Україні.
19. Державні стандарти вищої освіти.
20. Галузеві стандарти вищої освіти.
21. Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів.
22. Зміст, структура та особливості стандартів вищої освіти з напрямку «Гідрометеорологія» і спеціальності галузі знань "Гідрологія".
23. Ліцензування освітньої діяльності та її основні нормативи.
24. Акредитація напрямів, спеціальностей та вищих навчальних закладів, її критерії і рівні.
25. Атестація (повторна акредитація) напрямів, спеціальностей і вищих навчальних закладів.
26. Загальні нормативи діяльності вищих навчальних закладів.
27. Вищі навчальні заклади.
28. Управління вищим навчальним закладом
29. Мета, головні завдання діяльності та правовий статус вищого навчального закладу.
30. Типи вищих навчальних закладів.
31. Університет та його ідея.
32. Національний вищий навчальний заклад.
33. Структурні підрозділи вищого навчального закладу.
34. Забезпечення державою діяльності вищого навчального закладу.
35. Система управління в галузі вищої освіти в Україні.

36. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки (Міністерство освіти і науки України) та його функції.
37. Департамент наукової діяльності та ліцензування, Акредитаційна комісія МОНУ та їхні повноваження.
38. Структура управління вищим навчальним закладом.
39. Керівник вищого навчального закладу.
40. Керівник навчально-наукового підрозділу (факультету, інституту).
41. Вчені ради.
42. Наглядова рада.
43. Робочі та дорадчі органи.
44. Органи громадського самоврядування.
45. Студентське самоврядування.
46. Загальні положення організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
47. Поняття, зміст та основні завдання навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
48. Зміст та організація навчання за ступеневої системи вищої освіти.
49. Учасники навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах.
50. Форми навчання у вищих навчальних закладах.
51. Форми організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.
52. Прийом на навчання до вищого навчального закладу.
53. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.
54. Основні посади науково-педагогічних працівників.
55. Права та обов'язки науково-педагогічних працівників.
56. Робочий час та організація роботи науково-педагогічного працівника.
57. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах.
58. Права та обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.
59. Нормативно-правова база навчального процесу у вищому навчальному закладі.
60. Матеріально-технічне, науково-методичне, інформаційне та кадрове забезпечення навчального процесу.
61. Типові нормативи матеріально-технічного забезпечення навчального процесу у вищих навчальних закладах.
62. Науково-методичне та інформаційне забезпечення навчального процесу.
63. Основні нормативи кадрового забезпечення навчального процесу у вищій школі.
64. Основні форми аудиторних навчальних занять.
65. Методика підготовки і читання лекцій.
66. Поняття і види навчальних лекцій у навчально-методичній літературі.
67. Покликання лекції.
68. Роль лекції в організації навчальної діяльності студентів.
69. Загальні методичні основи підготовки і читання лекцій.
70. Особливості методики читання лекцій з професійно орієнтованих дисциплін освітньо-професійних програм напряму «Гідрометеорологія» і спеціальностей галузі знань "Гідрологія".
71. Діалог лектора з аудиторією як основна умова досягнення мети лекції.
72. Змістові і методичні засоби забезпечення діалогу.
73. Методичні основи застосування технічних засобів навчання в лекції.
74. Методика підготовки і проведення семінарського заняття.
75. Лабораторне, практичне, семінарське заняття як форми групових навчальних занять.
76. Поняття, зміст та покликання семінарського заняття.
77. Основні форми семінарських занять.

78. Організація дискусії з визначеної теми як основне завдання керівника семінарського заняття.
79. Особливості методики проведення семінарського заняття за умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
80. Методика підготовки науково-педагогічного працівника до семінарського заняття.
81. Складання плану-проспекту семінарського заняття.
82. Методичні основи проведення семінарського заняття.
83. Особливості методики і форм проведення семінарських занять з професійно орієнтованих дисциплін освітньо-професійних програм напряму «Гідрометеорологія» і спеціальності галузі знань "Гідрологія".
84. Основи методики застосування технічних засобів навчання на семінарських заняттях.
85. Методичні основи підготовки і проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами
86. Індивідуалізація навчання як один з основних принципів Болонського освітнього процесу.
87. Роль індивідуальних навчальних занять зі студентами в реалізації цього принципу.
88. Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення індивідуальних навчальних занять.
89. Методичні основи підготовки науково-педагогічного працівника до проведення індивідуального навчального заняття зі студентом.
90. Основи методики проведення індивідуальних навчальних занять зі студентами.
91. Врахування специфіки напряму, спеціальності, навчальної дисципліни і теми при проведенні індивідуального заняття.
92. Застосування дистанційних форм спілкування зі студентами при організації і проведенні індивідуальних навчальних занять.
93. Методика організації позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності студентів
94. Позааудиторна (самостійна) робота у загальній структурі навчальної діяльності студентів у вищому навчальному закладі.
95. Загальні методичні основи підготовки і формулювання індивідуальних завдань для самостійної роботи студентів.
96. Врахування специфіки напряму, спеціальності, навчальної дисципліни і теми (блоку тем).
97. Інформаційне забезпечення самостійної навчальної діяльності студентів.
98. Методичні основи організації звітності студентів про виконання індивідуальних завдань самостійної роботи.
99. Використання засобів дистанційного спілкування зі студентами при організації позааудиторної (самостійної) навчальної діяльності.
100. Методичні основи організації практики студентів.
101. Методика контролю навчальної діяльності студентів
102. Поняття та функції контролю навчальної діяльності студентів.
103. Принципи організації, види та форми контролю в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
104. Основні форми поточного контролю знань студентів.
105. Методичні основи та принципи здійснення модульного контролю навчальної діяльності.
106. Семестровий екзамєн в умовах модульно-рейтингової системи організації навчального процесу.
107. Методичні основи проведення семестрових екзамєнів.
108. Особливості методики оцінювання знань студентів з професійно орієнтованих дисциплін освітньо-професійних програм напряму та спеціальності галузі знань "Гідрологія".

109. Оцінювання знань студентів за європейською шкалою кредитно-трансферної системи ECTS.

110. Семестровий залік в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

111. Методичні основи проведення семестрового заліку.

112. Державна атестація, як вид підсумкового контролю навчальної діяльності студентів, та її форми.

113. Мета і суть державної атестації та нормативні вимоги до неї.

114. Загальні методичні основи підготовки і проведення державних іспитів та захисту дипломних робіт.

115. Методичні основи підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів.

116. Типові види навчально-методичних матеріалів у вищій школі.

117. Загальні методичні основи підготовки підручників з фахово орієнтованих дисциплін.

118. Електронні підручники.

119. Методичні вимоги до підготовки навчальних посібників.

120. Методика підготовки навчальних і робочих навчальних програм з навчальних дисциплін фаху.

121. Підготовка методичних порад, тестових завдань та інших навчально-методичних і дидактичних матеріалів.

122. Загальні питання методики підготовки мультимедійних навчально-методичних матеріалів для організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
Добре	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Задовільно		
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

Основна:

1. Бондар А.Д., Ранська Л.А. Лабораторні і практичні роботи у вищій школі/ К.: Вища школа, 1977. 77 с.
2. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
3. Головка В.О., Гримблат С.О., Барановський Д.І. та ін. Діалектика вищої освіти: трансформація від декларації до реалізації: навч. посібник. Харків: Еспала, 2009. 304 с.
4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
5. Дмитриченко М.Ф., Хорошун Б.І., Язвінська О.М., Данчук В.Д. Вища освіта і Болонський процес: навч. посібник. К.: Знання України, 2006. 440 с.
6. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К.: МОН, 2004.- 200 с.
7. Іванчук М., Федірчик Т. Акмеологічні засади професійного розвитку викладача вищої школи. Чернівці: Родовід, 2019. 220 с.
8. Іванчук М.Г., Федірчик Т.Д., Романюк С.З., Прокоп І.С. та ін. Забезпечення якості вищої освіти актуальна проблема світового освітнього простору //Розвиток системи неперервної освіти в контексті суспільних трансформацій ХХІ століття: колект. монографія / за ред. Іванчук М.Г. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2016. 400 с.
9. Кремень В.Г. Освіта і наука України. Шляхи модернізації К.: МОН, 2003. 386 с.
10. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Вид.2, стереотип. К.: Знання, 2011. 486 с.
11. Курлянд З.Н., Хмелюк Р.І., Семенова А.В. та ін. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / за ред. З.Н.Курлянд. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2005. 399 с.
12. Мороз І.В. Кредитно-модульна система організації навчального процесу: Довідник для студентів. К.: Освіта України, 2006. 90 с.
13. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
14. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
15. П'ятницька В., Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі. К.: Центр навч. літ-ри, 2003. 116 с.
16. Перспективні освітні технології: науково-методичний посібник / За ред. Т.С.Сазоненко. К.: Гопак, 2000. 560 с.
17. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навч. посібник для магістрантів і аспірантів. ТОВ "Філ-студія", 2006. 320 с.
18. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків, ХНАДУ: «Міськдрук», 2012. 152 с.
19. Салов В.О. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник. Дніпропетровськ: Вид-во Національної гірничої академії, 2003. 183 с.
20. Семенова А.В., Гурін Р.С., Осипова Т.Ю. та ін Основи психології і педагогіки : навч. посібник.- Вид.2. / за ред. А.В.Семенової. К.: Знання, 2007. 341 с.
21. Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: НПУ, 2005. 239 с.
22. Степко М.Ф., Болубаш Я.Я., Шинкарук та ін.Вища освіта України і Болонський процес: навч. посібник /за ред. В.Г.Кременя: Київ: Освіта України, 2004.388 с.
23. Сучасні системи вищої освіти їх порівняння для України. К.: Видавничий дім «КМ Akademia», 1997. 288 с.
24. Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2011. 628 с.

25. Ушкаренко В.О., Смолієнко Н.Д., Осадчук І.В., Виноградова Т.І. Організація самостійної роботи студентів. Херсон: Айлант, 2005. 96 с.
26. Федірчик Т. Теоретико-практичні аспекти управління розвитком педагогічного професіоналізму викладача вищої школи в системі діяльності класичного університету. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*, №1, 2017. С. 73-80.
27. Федірчик Т., Нікула Н. Система формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, №10, 2018. С. 226-237.
28. Федірчик Т., Олійник М., Тимчук Л. Науково-методичний центр університету в системі забезпечення якості професійного розвитку викладачів. *Наука і освіта*, №4. 2018. С. 5-16.
29. Федірчик Т.Д. Професійно-особистісні якості викладача вищої школи як основа його етичної компетентності. *Virtus: Scientific Journal*, October, issue 17, 2017. С. 168-172.
30. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2006. 351 с.
31. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
32. Якса Н. Основи педагогічних знань: навч. посібник. К.: Знання, 2007. 357 с.

Документальні джерела

1. Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
3. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Закон України «Про освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Збірник нормативних документів щодо Болонського процесу /Укладачі: К.М.Левківський, З.І.Логвин, Н.Л.Губерська. К.: ПІЗО, 2008. 166 с.
6. Нормативно-правове регулювання та методичне забезпечення організації освітнього процесу в університеті. URL: <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>
7. Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view
8. Положення про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ummJIYeGbcMCAb9ItG0nH1sLOK2e6jVk/view>
9. Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/1opL_rGqQxGOytwv1IkoQUAKdjKInQeK6/view
10. Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view
11. Правила внутрішнього розпорядку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B1PzclSOKFQnZzl5alNOMzRxY3N2dGV2b2Y2SFN1Uk5YMTlJ/view?resourcekey=0-LTsp86siLK9yW7XU6G14Ug>

12. Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах: Постанова Кабінету Міністрів України № 978 від 9 серпня 2002 р. // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. – К.: НВПП „Форум”, 2003. – С.344-348.
13. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 від 05.09.96 р. // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. – К.: НВПП „Форум”, 2003. – С.99-118.
14. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти України № 161 від 02.06.93 р. // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. К.: НВПП „Форум”, 2003. – С.413-432.
15. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України № 65 від 20.01.98 р. // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання. – К.: НВПП „Форум”, 2003. – С.153-159.

Додаткова:

1. Аузіна А.О., Голуб Г.Г., Возна А.М. Система комплексної діагностики знань студента. Львів, 2002. 38 с.
2. Березівська Т.С. Педагогічні умови ефективності семінарських занять (у вузі). *Вісник ЧДУ. Педагогічні науки*. 2002. Вип. 41. С. 9 – 14.
3. Буркова Л. Технології в освіті. *Рідна школа*. лютий. 2001. С. 18 – 19.
4. Бутенко В.Г. Шляхи удосконалення навчально-виховного процесу у вищій школі. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки і психології: зб. наук. праць ХНТУ*. Вип. 2 (7). Херсон, 2012. С. 289 – 293.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови /Уклад. і гол. ред. В.Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
6. Власенко О.О. Педагогічна діяльність викладача вищої школи: теоретичний аспект. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 73 – 78.
7. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
8. Дубасенюк О.А. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. 444 с.
9. Дудікова Л.В. Науково-дослідницька діяльність студентів як складова індивідуалізації навчального процесу. *Педагогічний альманах*. 2012. Вип. 16. С. 126 – 130.
10. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.
11. Коваленко О.Є. Проблеми методичної підготовки викладачів спеціальних дисциплін. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 4. С. 173 – 176.
12. Козак Л.В. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. *Освітологічний дискурс*, 2014. № 1 (5). С. 95 – 104.
13. Кушнір В., Кушнір Г., Рожкова Н. Інноваційність освіти як дидактичний принцип. *Рідна школа*. 2012. № 6 (990). С. 3 – 8.
14. Кушніренко Н.М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: підручн. К.: Вікар, 2003. 320 с.
15. Лекції з педагогіки вищої школи: навчальний посібник / за ред. В.І.Лозової. Харків: «ОВС», 2006. 496 с.
16. Лігум Ю.С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір. *Педагогіка і психологія*, 2011. № 2. С. 22 – 27.
17. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка*. К., 2000. С. 280 – 298.
18. Мирошник О., Тарасевич Н. Педагогічна майстерність: теорія і практика професійного становлення майбутнього вчителя. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. Вип. 9. С. 136 – 140.
21. Ягодзінський А.Й., Муромцева А.О., Іванова Л.В. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичні та методологічні аспекти): навч. посіб. К.: ІЗМН, 1997. 216 с.

22. Половенко О.В., Постельняк А.І. Управління розвитком творчого потенціалу педагога. *Методист*. 2012. № 1 2 (73 – 74). С. 1 – 28.
23. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2004. 48 с.
24. Попова Г.В. Тренінг як засіб підвищення рівня педагогічної майстерності викладачів ВНЗ. Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2013. № 2. С. 90 – 94.
25. Прокопів Л.М. Інформаційні технології в педагогіці: методичні рекомендації до самостійної роботи. Івано-Франківськ, 2013. 60 с.
26. Рогальська Н.В. Педагогічний супровід наукової діяльності студентів Умань: ВЦ «Софія», 2007. 102 с.
27. Ромащенко І. Науково-дослідницька діяльність студентів як засіб забезпечення якості освіти. *Молодь і ринок*. 2014. № 6 (113). С. 18 – 21.
28. Семигіна Т. Словник із соціальної політики. К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. 253 с.
29. Сергієнко С., Прус В. Основи організації та перспективи розвитку студентської науки. *Вища школа*. 2007. № 4. С. 35 – 39.
30. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підручник. К.: Міленіум, 2006. 344 с.
31. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
32. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. К.: Тансоа, 2006. 88 с.
34. Соколова І.В. Технологія організації методичної роботи у вищому закладі освіти. *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті*. К.: ВПОЛ, 2001. С. 440 457.
36. Степанець І.О. Історична ретроспектива організації та змісту й загальні основи науково-дослідницької діяльності в системі вищої педагогічної освіти. *Збірник наукових праць*. Харків ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2011. Вип. XXV. С. 155 – 163.
37. Стеценко В.В. Організація практичної підготовки студентів у магістратурі. *Нові технології навчання: науково-методичний збірник*. К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2004. Вип. 37. С. 37 – 43.
38. Сущенко Л.О. Методика формування дослідницьких умінь майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки: результати дослідження. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2013. – № 4 (30). – С. 301 – 309.
39. Тевлін Б. Актуалізація і розвиток потенціалу педагогічних працівників. *Школа*. 2007. № 1. С. 17 - 22.
40. Хрипков Є.М. Управління навчальним закладом. – К.: Знання, 2006. – 365 с.
41. Цехмістрова Г.С. Методологічне обґрунтування проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. *Проблеми освіти*. К., 2001. Вип. 24. С. 14 – 25.
42. Швець Є.Я., Швець Д.Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульнорейтинговій технології навчання *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2010. Вип. 42. С. 227 – 235.

8. Інформаційні ресурси

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
Бібліотеки, інтернет, електронні книги.